

Katedra historie Filosofické fakulty University Palackého v Olomouci
Posudek na bakalářskou diplomovou práci

Autor: Kristýna Mlčochová

Název práce: Dějiny a katalog historického fondu děkanské knihovny Stříbro

Rok vypracování: 2018

Počet stran: 55 s. + 25 s. přílohy a 320 s. katalog.

Vedoucí práce: Mgr. Jana Oppeltová, Ph.D

Volba tématu, originalita, přínos:

A

Jak sama autorka uvádí za Jaromírem Lindou je stříbrská děkanská knihovna v rámci Plzeňské diecéze jednou z mála v původním stavu dochovaných knihoven. Tak masivní devastace byla zapříčiněna majetkovými přesuny způsobenými odsunem zde převažujícího Německého obyvatelstva (spolu s duchovními správci), následným zánikem a devastací řady obcí či kostelů s farami, a také ateizací společnosti, která je v některých oblastech regionu v podstatě 100%. Katalogizace tohoto unikátně dochovaného fondu a jeho zpřístupnění je tedy samo o sobě záměrem chvályhodným. Pokud by takové zkoumání bylo zároveň spojeno s popisem osudů knihovny a jeho bývalých vlastníků, rozbořením jejího obsahu, pak by šlo o vítaný přínos k poznání duchovních a kulturních dějin města, které je v současnosti vnímáno spíše přes prizma své těžební minulosti.

Práce s prameny, kritika a interpretace

C

Vlastní katalog je proveden pečlivě. K dokreslení vývoje knihovny se autorce povedlo zkompletovat poměrně účtyhodný soubor pramenů zahrnující inventáře, hlášení o stavu knihovny, kněžské testamenty a korespondenci.

Jisté nedostatky vidím v interpretaci těchto zdrojů, která není dostatečná. Například v kapitole o historii vikariátu se dovidáme, že: „*Kdy došlo k vytvoření vlastního stříbrského vikariátu není jasné.*“ (s. 13). Zde je prvním údajem rok 1839 daný dostupnými ročníky Katalogu kléru. Přitom ale díky korespondenci, se kterou pracuje v jiné kapitole (s. 24–25), je jasné, že vikariát existoval už v roce 1824. Tyto informace si však autorka už nespojila.

Podobné nedostatky jsou v popisu osudů knihovny děkana Soyera, které jsou poměrně hezky doložitelné díky dochovaným historickým inventářům. Autorka provedla srovnání dnešního stavu se stavem inventářů, ale už neprovedla jejich komparaci vzájemnou. Víme tedy jaké tituly Soyer vlastnil díky jeho testamentu a víme, které se staly součástí farní knihovny, díky soupisu jeho nástupce. Autorka dokonce provedla pečlivou a pracnou edici obou dokumentů. K srovnání soupisů mezi sebou už nedošlo, informace o tom v práci každopádně chybí.

Obecně chybí nějaký rozbor věcného obsahu stříbrské knihovny jako celku. Tomuto tématu se věnují jen dílčí sondy ke knihovně Soyerově a vikariátní.

Práce se sekundární literaturou, bibliografie

C

Kapitola o literatuře byla dost neobratně formulována, jako popis toho z čeho autorka čerpala místo toho, aby podával přehled dostupné literatury k tématu. Zcela chybí zhodnocení předchozího odborného zájmu o stříbrskou knihovnu (Linda a Janouškovec, Průvodce po rukopisných fondech). Co je závažnější, chybí reflexe odborného zájmu o farní knihovny v obecné rovině, ze které by autorka mohla metodologicky čerpat.

Při popisu osudů minoritského kláštera a jeho kostela sv. Máří Magdaleny by bylo záhodno zdroje rozšířit. Autorka vychází pouze ze *Soupisu památek* z roku 1908 a zcela opomenula využít *Encyklopedii českých klášterů*, která by ji jednoduše navedla na další novější literaturu. U kapitoly jejímž jediným přínosem je souhrn dosavadního poznání o osudech kláštera, je to opomenutí zásadní, zvláště v situaci kdy v 90. letech v místě probíhal záchranný archeologický výzkum.

Metodologie a argumentace

D

Z úvodu se zdá, že jediným autorčíným záměrem bylo zpracování katalogu knihovny, popis dějin Stříbra, knihovního fondu a jeho rozbor. Z tohoto hlediska se dá říct, že autorka svůj záměr zcela naplnila, protože práce je skutečně pouze suchým popisem. Kapitola *Dějiny Stříbra* je shrnutím již známých poznatků starší literatury a v zásadě nepřináší nic nového. Pasáže o dějinách a obsahu fondu, které jsou vlastním autorčíným přínosem, jsou souborem strohých fakt, argumentace a reflexe zcela chybí. Závěr je pak souborem obecně platných tvrzení, například o tom, že „*skladba fondu může být využita pro sledování vzdělanostního, kulturního a pastoračního vývoje nižšího duchovenstva*“. Což je teze, kterou bychom čekali spíše v úvodu, na tomto místě očekávané zhodnocení naopak chybí, to se mi zdá u absolventské práce zásadní nedostatek. V úvodu také chybí vymezení tématu práce. Katalogizován totiž nebyl celek knihovny, ale pouze část knih vydaná před rokem 1800. O tomto rozdělení se však dozvídáme až na straně 36.

Ani v avizovaném rozboru, není práce zcela stoprocentní. Poměrně zajímavé údaje o struktuře fondu mohla přinést kapitola věnovaná tiskařům, přesněji vlastně městům, ve kterých byly knihy vydány. Bohužel kapitola obsahuje řadu chyb a opomenutí. Vyjmenovává všechny tiskárny německojazyčného prostoru a Českých zemí, ale zcela opomíjí Benátky a Antverpy. Výskyt knih z těchto významných tiskařských center je přitom možné předpokládat a při zběžné kontrole jsou skutečně zastoupeny (23 a 33 tisky). Z českých tiskařských center vypadnul Cheb, který je přitom zastoupen 3 tituly. U brněnských tisků zase autorka uvádí jen jeden svazek, protože jí unikly další 2, kde je místo vydání označeno ne latinským *Brunae*, ale německým *Brünn* (celkem tedy 3 knihy). Naopak se objevila zmínka o 22 tiscích pocházejících z Paříže, které se mi ani při vší snaze nepovedlo v katalogu dohledat (nalezla jsem jich 12. Snad tedy jde o překlep?).

Vysloveně se musím ohradit vůči kapitole *Fyzický stav fondu*, která vyvolává dojem, že knihy jsou zničené, roztrhané, prolezlé hmyzem a plísni. Přitom s ohledem na svoje minulé uložení a stáří je fond v přiměřeném stavu a autorka sama na závěr uznává, že „*Celkově se pak fond, až na pár výjimek, sestává z většiny knih v dobrém stavu.*“

Struktura a forma, jazykové zpracování

C

Jazyk práce je kultivovaný a bez chyb. Jen občas se autorka dopouští neobratných formulací (např. s. 21 „rozšíření mariánského kultu Panny Marie Bolestné“; s. 8 „[...] liturgické knihy, které byly běžnou součástí při bohoslužbách.“ Spíše běžnou pomůckou, nebo součástí bohoslužeb.)

Práce je rozdělena do velkého množství malých kapitol, které svojí suchou faktografií připomínají spíše slovníková hesla. Chybí oslí můstky, které by čtenáře uvedly do nového tématu, tím pádem je někdy pro čtenáře těžké na data hutný text vstřebat, chybí nějaká reflexe či vyhodnocení. Rozdělení do krátkých kapitol navíc často působí uměle.

Autorka část informací prezentuje formou tabulek, které někdy působí zbytečně, jako v případě tabulky zachycující počet knih, jak je ukazují výkazy z 19. století zachované v

Archivu pražského arcibiskupství (s. 19–20). Pro Stříbro je to stále 385 a i u dalších dvou filiálních kostelů se počty takřka nemění. Informace, která by se dala shrnout v jedné větě, tak zbytečně zabírá skoro celou stranu. Na s. 26 je zase obsah vikariátní knihovny prezentován nejprve formou tabulky, poté duplicitně v koláčovém grafu. Přesto, že se jedná o informace velmi zajímavé, stačilo zvolit jeden typ jejich prezentace. Závěrečná tabulka s přehledem vlastnických poznámek patří dle mého názoru do přílohy (s. 44–48).

Celková navržená známka

Práce byla zkontrolována a není plagiátem.

Na práci je vidět, že autorka věnovala značnou práci a úsilí při vlastní katalogizaci i shromažďování doplňujících pramenů, jejich vlastní vyhodnocení však už nezvládla uspokojivě dokončit. Doručuji práci k obhajobě a navrhuji hodnocení C.

Doporučené otázky pro obhajobu práce:

Co nám skladba fondu může říct o vzdělanostním, kulturním a pastoračním vývoji nižšího duchovenstva?

Datum: 21. srpna 2018

Podpis: **Mgr. Lucie Toman, Ph.D**